

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
ЖУРНАЛІСТСЬКА КОНФЛІКТОЛОГІЯ
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

Галузь знань _____ 06 «Журналістика» _____

Спеціальність _____ 061 «Журналістика» _____

Освітня програма _____ Журналістика _____

Спеціалізація _____ Журналістика _____

Вид дисципліни _____ обов'язкова / за вибором _____

Факультет _____ філологічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філологічного факультету

“22” червня 2018 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Нечаєва Н. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри журналістики.

Протокол від “13” червня 2018 року № 13.

Завідувач кафедри журналістики

(підпис)

Хавкіна Л. М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філологічного факультету.

Протокол від “21” червня 2018 року № 5.

Голова методичної комісії філологічного факультету

(підпис)

Гноєва Н. І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Журналістська конфліктологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра

06 «Журналістика»

спеціальність 061 «Журналістика»

спеціалізація – журналістика

Опис навчальної дисципліни

1.1. Конфлікт є невід'ємною частиною людського життя. Що таке конфлікт? Лише найбільш гостра форма вирішення протистояння різної природи – інтересів, цілей, поглядів – у процесі соціальної взаємодії. Проте саме соціальний аспект протистояння робить його актуальним для журналістикознавства. Людина завжди буде в центрі протиборства, і навіть якщо останнє матиме фізичну форму, воно буде набагато більшим за боротьбу в позалюдському середовищі. Тварини б'ються за фізіологічне виживання, в основі людського протистояння – емпірична перемога, духовне, ментальне вивищення над супротивником.

Соціальність конфлікту робить його предметом обговорення, аналізу, висвітлення, базою для наукових студій в царині медіакомунікацій. Журналісту завжди цікавий конфлікт як спосіб оприявлення прихованих від суспільного ока проблем, недосконалостей, пороків. Медійник шукає конфлікт, адже це майже завжди означає цікаву історію, соціальна значущість якої полягатиме лише від природи протистояння і ступеня письменницького таланту журналіста. Останнє особливо важливо: працівник медіа повинен не просто переповісти конфлікт, показати учасників, розкрити подробиці, вивчити причини і глибину протидії усіх сторін процесу. Він повинен максимально інформувати суспільство з метою допомогти вирішити конфлікт, сприяти знаходженню спільних точок зору на спірний предмет, що в подальшому призвело до затухання конфліктної ситуації.

Це, звичайно, в ідеалі. Реально, журналістська медіаторська функція стає все більш затребуваною: і тому, що зміни в українському суспільстві різко підвищили вимоги до працівників медіаіндустрії; і тому, що предмет конфлікту, висвітлюваний вітчизняними журналістами, набув виразних обрисів воєнного, політичного, інформаційного, залишивши трохи осторонь деякі соціальні проблеми; і тому, що в інформаційну добу громадськість часто перебирає на себе функцію соціального медіатора з відповідним інформаційним супроводом, тож журналіст змушений переналаштуватися на нові запити аудиторії, шукати таких знань про конфлікт, які може здобути лише він методами, дозволеними в розслідувальній або аналітичній журналістиці.

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх медіапрацівників конкретних знань і умінь з основ конфліктології, соціального управління та журналістської компетентності щодо висвітлення конфлікту, розуміння ролі та значення конфлікту в журналістиці, поведження медіапрацівника в небезпечних або конфліктогенних ситуаціях.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. формування компетентного розуміння конфлікту;
2. усвідомлення ролі медіа у висвітленні конфліктів різної природи;
3. вироблення навичок безпечного поведження в конфліктному середовищі;
4. здатність аналізувати і критично сприймати позиції сторін конфлікту при написанні журналістського матеріалу;
5. формування практичних навичок використання базових знань із психології конфлікту в професійній діяльності;
6. визначення ролі журналіста у формуванні суспільної думки щодо конфлікту.

1.3. Загальна кількість кредитів 3 (стаціонар).

1.4. Загальна кількість годин: 90 годин стаціонар.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни «Журналістська конфліктологія»

Вибіркова

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
66 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Внаслідок вивчення дисципліни, зокрема участі в семінарських заняттях, студент повинен:

Знати:

- визначення, структуру, різновиди конфлікту;
- деонтологічні, етичні, професійні засади висвітлення конфлікту;
- основні функції журналістики у висвітленні конфліктної ситуації;
- правила культури спілкування в конфліктній ситуації та методи захисту від можливих негативних впливів;

уміти:

- професійно розкривати причини виникнення конфлікту та давати об'єктивні прогнози його перебігу й вирішення;
- дотримуватися правила відстороненої журналістики при висвітленні конфлікту;
- застосовувати раціональні методи пошуку, відбору, систематизації та використання аудіовізуальної та друкованої інформації для написання журналістського матеріалу про конфлікт;
- отримувати інформацію від осіб, які є джерелом інформації різними методами: опитування, спостереження, експеримент;
- перевіряти надійність та достовірність отриманої інформації, аналізувати факти, виявляти головні та другорядні факти для практичної діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Конфліктологія журналістики як навчальна дисципліна, область наукового знання та практичної діяльності

- Тема 1. Конфліктологія журналістики: предмет, завдання і практична значимість.
- Тема 2. Конфлікт як соціальний феномен: дефініції, типології.
- Тема 3. Види та функції конфлікту, його сучасне розуміння.

Розділ 2. Феномен конфлікту і журналістика

- Тема 4. Конструктивний і деструктивний вплив ЗМІ на перебіг і результат конфлікту.
- Тема 5. Роль ЗМІ у конфлікті в залежності від положення в структурі конфлікту.
- Тема 6. Висвітлення конфліктів з позиції соціально відповідальної журналістики.

Розділ 3. Особливості висвітлення ЗМІ різних видів конфлікту.

- Тема 7. Висвітлення ЗМІ політичних конфліктів.
- Тема 8. Висвітлення ЗМІ соціальних конфліктів.
- Тема 9. Висвітлення ЗМІ релігійних конфліктів.
- Тема 10. Висвітлення ЗМІ міжнаціональних конфліктів.
- Тема 11. Роль ЗМІ як медіатора конфлікту.

Розділ 4. Конфліктологічна культура журналіста

Тема 12. Поняття про конфліктологічну культуру.

Тема 13. Тактики поводження й спілкування в умовах конфлікту.

Тема 14. Базові правила виживання в зоні конфлікту.

Тема 15. Способи підготовки матеріалів про конфлікт.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Конфліктологія журналістики як навчальна дисципліна, область наукового знання та практичної діяльності													
Тема 1. Конфліктологія журналістики: предмет, завдання і практична значимість.		2				4							
Тема 2. Конфлікт як соціальний феномен: дефініції, типології.		2				4							
Тема 3. Види та функції конфлікту, його сучасне розуміння.		2				4							
Разом за розділом 1		6				12							
Розділ 2. Феномен конфлікту і журналістика													
Тема 4. Конструктивний і деструктивний вплив ЗМІ на перебіг і результат конфлікту.		2				4							
Тема 5. Роль ЗМІ у конфлікті в залежності від положення в		2				4							

структурі конфлікту.												
Тема 6. Висвітлення конфліктів з позиції соціально відповідальної журналістики.		2				4						
Разом за розділом 2.		6				12						
Розділ 3. Особливості висвітлення ЗМІ різних видів конфлікту.												
Тема 7. Висвітлення ЗМІ політичних конфліктів.		1				4						
Тема 8. Висвітлення ЗМІ соціальних конфліктів.		2				6						
Тема 9. Висвітлення ЗМІ релігійних конфліктів.		1				6						
Тема 10. Висвітлення ЗМІ міжнаціональних конфліктів.		1				6						
Тема 11. Роль ЗМІ як медіатора конфлікту.		1				4						
Разом за розділом 3		6				26						
Розділ 4. Конфліктологічна культура журналіста												
Тема 12. Поняття про конфліктологічну культуру.		2				4						
Тема 13. Тактики поводження й спілкування		2				4						

В умовах конфлікту.												
Тема 14. Базові правила виживання в зоні конфлікту.		1				4						
Тема 15. Способи підготовки матеріалів про конфлікт.		1				4						
Разом за розділом 4.		6				16						
Усього		24				66						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Немає.

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Знайти в мережі Інтернет сайти, присвячені конфліктам. Зробіть аналітичну довідку про такі сайти, яким видам конфлікту вони присвячені і ступінь їх користі для навчання.	12	Бесіда
2	Знайти в українських виданнях п'ять матеріалів про конфлікт (політичний, правовий, соціальний, міжконфесійний, міжнаціональний). Проаналізувати їх.	20	Письмова робота
3	Законодавча база висвітлення конфлікту. Знайти приклади правомірного і неправомірного висвітлення конфлікту в ЗМІ	10	Письмова робота
4	Знайти 10 матеріалів у вітчизняних і міжнародних ЗМІ, де була б представлена «мова ворожнечі».	12	Письмова робота
5	Проілюструвати можливі варіанти місця і ролі журналіста у конфлікті на прикладі роботи конкретного медійника або ЗМІ.	12	Письмова робота
	Разом	66	

6. Індивідуальні завдання

Немає.

7. Методи навчання

Лекційні заняття (лекція-бесіда, лекція-опитування, мозковий штурм), самостійна робота студента.

8. Методи контролю

Бесіда, письмова робота й оцінювання підготовлених самостійно питань. Підсумковий контроль проводиться у формі письмового іспиту (денне відділення).

Письмова робота «Конфлікт у ЗМІ».

Студент має знайти п'ять матеріалів, присвячених конфлікту, у вітчизняних ЗМІ (друкованих, телевізійних, онлайн). У роботі студент повинен дати короткий аналіз виду конфлікту, його причин, охарактеризувати сторони конфлікту, учасників, пояснити, чому він вважає описану ситуацію конфліктом. Так само студент повинен охарактеризувати позицію медійників у висвітленні конфлікту.

Обсяг роботи: 3-5 сторінок.

Оцінка за роботу: 10 балів.

10 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти інформаційного повідомлення, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована і прокоментована.

7 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти прокоментовані й проілюстровані, робота виконана самостійно.

5 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

3 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів не розкрито або розкрито неповно, робота не містить послідовних коментарів і належних ілюстрацій, робота виконана самостійно.

0 балів студент отримує, якщо робота містить поверхневий, частковий аналіз заявлених аспектів без відповідного коментаря й ілюстрацій, робота має несамостійний характер.

Письмова робота «Конфлікт у ЗМІ: місце медійника у конфлікті».

Студент має знайти два матеріали, присвячені висвітленню конфлікту у ЗМІ, у яких позиція журналіста мала суб'єктивний/об'єктивний характер. Завдання студента полягає в тому, щоби проаналізувати журналістський матеріал на предмет дотримання правила об'єктивності й відстороненості у висвітленні конфлікту, участі/неучасті журналіста в його перебігу або розв'язанні. Студент має проілюструвати, як позиція медійника впливала на перебіг конфлікту, на якість його матеріалів, на ступінь розуміння конфлікту аудиторією.

Обсяг роботи: 3-5 сторінок.

Оцінка за роботу: 10 балів.

10 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти інформаційного повідомлення, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована і прокоментована.

7 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти прокоментовані й проілюстровані, робота виконана самостійно.

5 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

3 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів не розкрито або розкрито неповно, робота не містить послідовних коментарів і належних ілюстрацій, робота виконана самостійно.

0 балів студент отримує, якщо робота містить поверхневий, частковий аналіз заявлених аспектів без відповідного коментаря й ілюстрацій, робота має несамостійний характер.

Письмова робота «Конфлікт у ЗМІ: мова ворожнечі».

Студент має знайти 10 матеріалів, присвячених висвітленню конфлікту у ЗМІ, вітчизняних і закордонних (якщо можливо). Завдання студента полягає в тому, щоби проаналізувати журналістські матеріали на предмет використання «мови ворожнечі». Студенту потрібно проілюструвати в текстах про різні види конфліктів прояви мови медіа працівника або людини, яка цитується, з використанням мови ненависті, агресії, розпалювання ненависті на расовій, гендерній, соціальній, релігійній, етнічній, політичній тощо основі.

Обсяг роботи: 3-5 сторінок.

Оцінка за роботу: 20 балів.

10 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти інформаційного повідомлення, робота виконана самостійно, відповідним чином

проілюстрована і прокоментована.

7 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти прокоментовані й проілюстровані, робота виконана самостійно.

5 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

3 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів не розкрито або розкрито неповно, робота не містить послідовних коментарів і належних ілюстрацій, робота виконана самостійно.

0 балів студент отримує, якщо робота містить поверхневий, частковий аналіз заявлених аспектів без відповідного коментаря й ілюстрацій, робота має несамостійний характер.

Письмова робота «Конфлікт у ЗМІ: медіаправовий аспект».

Студент має знайти матеріал, присвячений висвітленню конфлікту у ЗМІ. Завдання студента полягає в тому, щоби проаналізувати журналістський матеріал на предмет дотримання правила об'єктивності й відстороненості у висвітленні конфлікту, неучасті журналіста в його перебігу або розв'язанні. Студент ілюструє ступінь дотримання/недотримання медіа працівником висвітлення конфлікту.

Обсяг роботи: 3-5 сторінок.

Оцінка за роботу: 20 балів.

20 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти інформаційного повідомлення, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована і прокоментована.

15 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти прокоментовані й проілюстровані, робота виконана самостійно.

10 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

5 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів не розкрито або розкрито неповно, робота не містить послідовних коментарів і належних ілюстрацій, робота виконана самостійно.

0 балів студент отримує, якщо робота містить поверхневий, частковий аналіз заявлених аспектів без відповідного коментаря й ілюстрацій, робота має несамостійний характер.

Питання до іспиту

1. Поняття конфлікту, його основні ознаки.
2. Функції конфлікту в соціальній комунікації.
3. Еволюція наукових поглядів на конфлікт. Сучасне розуміння конфлікту.
4. Журналістика як соціальний інститут, що забезпечує інформаційний супровід конфліктів.
5. Роль інформації в конфліктах. Інформаційні моделі конфліктної ситуації.
6. Динаміка конфліктів: основні періоди і етапи у розвитку конфлікту.
7. Конструктивний і деструктивний вплив ЗМІ на перебіг і результат конфлікту.
8. Можливі ролі ЗМІ в конфлікті в залежності від положення у структурі конфлікту.
9. Освітлення конфліктів з позиції соціально відповідальної журналістики.
10. Деонтологічні аспекти журналістського втручання в конфлікт.
11. Миротворча журналістика як вид соціально відповідальної журналістики.
12. Суть «войовничої журналістики».
13. Характеристика уважної до конфліктів журналістики.
14. Позитивна і негативна моделі інформаційного супроводу конфліктів.
15. ЗМІ в ролі посередника у конфлікті.
16. Схожість і відмінності журналістики від діяльності професійних посередників.
17. Види конфліктів.
18. Особливості висвітлення політичного конфлікту.
19. Особливості висвітлення військового конфлікту.

20. Особливості висвітлення релігійного конфлікту.
21. Особливості висвітлення соціального конфлікту.
22. Особливості висвітлення міжнаціонального конфлікту.
23. Поняття інформаційного конфлікту.
24. Визначення медійного конфлікту.
25. Конфлікти в містах. Поняття превентивної журналістики.
26. Сучасні міжнародні конфлікти: природа і медіасупровід.
27. Формування в ЗМІ «образу ворога» при міждержавному конфлікті.
28. Поняття «мова конфлікту» та «мова ворожнечі».
29. Види «мови ворожнечі».
30. Об'єктивна й суб'єктивна позиція журналіста при висвітленні конфлікту.
31. Роль медіа в забезпеченні інформаційного супроводу конфлікту.
32. Соціальні мережі як поле інформаційного конфлікту.
33. Конфліктологічна культура журналіста.
34. Поняття конфліктостійкості та конфліктності особистості.
35. Способи визначення і шляхи підвищення конфліктостійкості.
36. Технології ефективного спілкування і раціональної поведінки в конфлікті.
37. Юридична база роботи журналіста в зоні конфлікту.
38. Особливості підготовки журналіста до роботи в зоні конфлікту.
39. Правила виживання під час роботи в зоні бойових дій.
40. Правила виживання під час висвітлення небойового конфлікту.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4		
10	10	20	20	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінки знань студента на іспиті

- **«відмінно» (35-40)** – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал, знає зміст розділів, логічно організовує інформацію, грамотно викладає свої думки; володіє практичними знаннями, вміє робити глибокі аналітичні висновки;
- **«добре» (30-34)** – студент засвоїв теоретичний матеріал, знає зміст розділів, не досить повно аргументує свої судження, допускає порушення логічності й послідовності викладу матеріалу, неточно вживає терміни;
- **«задовільно» (20-29)** – студент поверхово засвоїв теоретичні знання, орієнтується в змісті розділів, не переконливо аргументує свої судження, частково оперує ключовими поняттями, мова відповіді містить багато помилок;
- **«незадовільно» (0-19)** – студент не знає навчальний матеріал розділів, не

дотримується логічності викладу думок, неправильно дає відповіді на поставлені питання, робить неточні висновки, не володіє практичними знаннями, мова відповіді містить багато помилок.

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Основне

1. Анцупов, А. Я. Словарь конфликтолога / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Эксмо, 2010. – 656 с.
2. Бабосов, Е. М. Социология конфликтов : учеб.-метод. пособие / Е. М. Бабосов. – Минск : БГУ, 2011. – 399 с.
3. Гришина, Н. В. Психология конфликта / Н. В. Гришина. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 544 с.
4. Прикладная конфликтология для журналистов / Центр экстремал. журналистики ; сост. М. Мельников. – М. : Права человека, 2006. – 158 с.
5. Рубин, Дж. Социальный конфликт: эскалация, тупик, разрешение / Дж. Рубин, Д. Пруйт, С.-Х. Ким ; пер. с англ. А. Голубева, И. Разумовской. – СПб. : Прайм-Еврознак, 2001. – 352 с.
6. Хрестоматия по конфликтологии / сост. А. Б. Зинчина. – Харьков : ХНАГХ, 2008. – 166 с.
7. Шейнов, В. П. Управление конфликтами : теория и практика / В. П. Шейнов. – Минск : Харвест, 2010. – 912 с.

Додаткове

8. Анцупов, А. Я. Конфликтология в схемах и комментариях : учеб. Пособие / А. Я. Анцупов, С. В. Баклановский. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2009. – 304 с.
9. Анцупов, А. Я. Конфликтология / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 496 с.
10. Бабосов, Е. М. Конфликтология : учеб. пособие для вузов / Е. М. Бабосов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Минск : Амалфея, 2012. – 324 с.
11. Бабосов, Е. М. Социальные конфликты и управление ими. Теория и практика менеджмента конфликта / Е. М. Бабосов. – Минск : Дикта, 2009. – 396 с.
12. Герасимович, О. П. Конфликтология журналистики : учеб.-метод. комплекс / О. П. Герасимович. – Минск : БГУ, 2014. – 116 с.
25. Дыдынская, З. Журналисты могут снизить энергетику конфликта / З. Дыдынская // Информационный портал медиасообщества Северо-Западного региона [Электронный ресурс]. – 2008. – Режим доступа: <http://www.lenizdat.ru/a0/ru/pml/c-1065955-0.html>. – Дата доступа: 01.09.2013.
26. Зайцев, А. К. Социальный конфликт / А. К. Зайцев ; Калуж. ин-т социологии. – М. : Academia, 2000. – 461 с.
27. Зверева, Е. А. Международное гуманитарное право и освещение средствами массовой информации вооруженных конфликтов : учеб.-метод. пособие / Е. А. Зверева. – Тамбов : Изд-во ТГУ, 2008. – 97 с.
28. Здравомыслов, А. Г. Социология конфликта : учеб. пособие для студентов вузов / А. Г. Здравомыслов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Аспект-Пресс, 1996. – 317 с.
30. Ибраева, Г. Ж. Региональные конфликты и СМИ : учеб. пособие / Г. Ж. Ибраева. – Алматы : Приоритет, 2001. – 258 с.
31. Ильин, Е. П. Психология общения и межличностных отношений / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2009. – 576 с.
34. Князев, А. А. Журналистика конфликта : пособие / А. А. Князев. – Бишкек : Британ. Совет в Кыргызстане и Казахстане, 2001. – 98 с.
39. Козырев, Г. И. Политическая конфликтология : учеб. пособие / Г. И. Козырев. – М. : Форум : ИНФРА-М, 2008. – 432 с.

40. Лабуш, Н. С. Международное гуманитарное право и профессиональная деятельность журналиста : учеб. пособие / Н. С. Лабуш, Р. В. Бекуров. – СПб. : Роза мира, 2004. – 145 с.
41. Лейси, Х. Как разрешить конфликт на рабочем месте : пер. с англ. / Х. Лейси. – М. : Нипро, 2004. – 192 с.
42. Международное гуманитарное право : учеб. пособие / под общ. ред. В. Ю Калугина. – Минск : Тесей, 1999. – 308 с.
43. Муравьева, Н. В. Язык конфликта / Н. В. Муравьева. – М. : Изд-во МЭИ, 2002. – 262 с.
44. Одергон, А. Отель «Война». Психологическая динамика вооруженных конфликтов / А. Одергон. – М. : Энигма, 2008. – 512 с.
45. Платонов, Ю. П. Психология конфликтного поведения / Ю. П. Платонов. – СПб. : Речь, 2009. – 544 с.
46. Поляков, Ю. А. Международное гуманитарное право и средства массовой информации : учеб. пособие / Ю. А. Поляков. – М. : ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2003. – 204 с.
47. Порфімович, О. Л. Конфлікти в мас-медійній діяльності : курс лекцій / О. Л. Порфімович. – Київ : А.С.К., 2013. – 124 с.
48. Русаков, А. Социальные конфликты постиндустриального общества / А. Русаков // Свободная мысль. – 2008. – № 5. – С. 97–106.
49. Сиберт, Ф. С. Четыре теории прессы : Представления о том, какой должна быть пресса и чем ей следует заниматься в авторитарной и либертарианской теориях и в концепциях социальной ответственности и советского коммунизма : пер. с англ. / Ф. С. Сиберт, У. Шрамм, Т. Питерсон. – М. : Нац. ин-т прессы : Вагриус, 1998. – 223 с.
50. СМИ : предотвращение конфликтов и постконфликтное восстановление / Орг. Объед. Наций по вопр. образования, науки и культуры ; пер. с англ.: А. Зотагин ; ред. И. Гусейнова. – М. : Права человека, 2006. – 124 с.
51. СМИ в конфликтных ситуациях. Расследования Центра экстремальной журналистики / Центр экстремал. журналистики ; сост. С. Плотников. – М. : Права человека, 2006. – 204 с.
52. Справочник для журналистов, работающих в постконфликтных зонах (Северный Кавказ) / Орг. Объед. Наций по вопр. образования, науки и культуры, Бюро ЮНЕСКО в Москве, Центр экстремал. журналистики ; сост. М. Григорян. – М. : Права человека, 2007. – 67 с.
53. Степаненкова, В. М. Понятие социального конфликта в теории Р. Дарендорфа / В. М. Степаненкова // Социол. исслед. – 1994. – № 5. – С. 141–142.
54. Третьякова, О. В. Учебная программа по курсу «Конфликтология СМИ» / О. В. Третьякова // Законодательство и практика масс-медиа. – 2007. – № 3.
55. Урбанизация // Материалы Всемирного банка для учащихся [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/youthink/urbanization.shtml>.
56. Федотова, Л. Н. Социальная миссия и социальная ответственность : понятия и эмпирическое наполнение / Л. Н. Федотова // Федеральное интернет-издание «Капитал страны» [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: <http://rusks.ru/articles/article/225273>.
57. Хасан, Б. И. Психология конфликта и переговоры : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Б. И. Хасан, П. А. Сергоманов. – 3-е изд., стер. – М. : Академия, 2007. – 192 с.
58. Чемякин, Ю. В. Международное гуманитарное право и СМИ / Ю. В. Чемякин. – Тюмень : Изд-во Тюмен. гос. ун-та, 2007. – 204 с.
59. Черных, А. И. Социология массовых коммуникаций : учеб. пособие / А. И. Черных ; Гос. ун-т – Высш. шк. экономики. – М. : ГУ ВШЭ, 2008. – 452 с.
60. Шумилина, Т. В. Включенная журналистика: гражданская позиция СМИ и социальная ответственность бизнеса / Т. В. Шумилина // Электронный научный журнал Факультета журналистики МГУ им. М. В. Ломоносова «Медиаскоп» [Электронный ресурс]. – 2009. № 3. – Режим доступа: <http://mediascope.ru/node/402>. – Дата доступа: 01.09.2013.
61. Шумилина, Т. В. Конфликт принципов журналистики / Т. В. Шумилина // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 10. Журналистика. – 2001. – № 1. – С. 155–167.
62. Conflict Barometer 2012 / Heidelberg Institute for International Conflict Research [Electronic resource]. – 2012. – Mode of access: <http://www.hiik.de/en/konfliktbarometer/index.html>.

63. Guidelines for peace reporting: six duties // Institute for War & Peace Reporting [Electronic resource]. – 2013. – Mode of access: http://iw3.iwpr.net/sites/default/files/build-journalism/main/peacereporting_handout1.rtf.
64. Hanitzsch, T. Situating peace journalism in journalism studies: a critical appraisal / T. Hanitzsch // Conflict and Communication Online [Electronic resource]. – 2008. – Vol. 6, № 2. – Mode of access: http://www.cco.regener-online.de/2007_2/pdf/hanitzsch.pdf.
65. Kempf, W. Peace journalism: A tightrope walk between advocacy journalism and constructive conflict coverage / W. Kempf // Conflict & Communication Online [Electronic resource]. – 2007. – Vol. 6, № 2. – Mode of access: http://www.cco.regeneronline.de/2007_2/pdf/kempf.pdf.
6. Manoff, R. Potential media roles in conflict prevention and management / R. Manoff // Track two. Media and conflict [Electronic resource]. – 1998. – Vol. 7, № 4. – Mode of access: http://www.ccr.uct.ac.za/archive/7_4/p11_roleplays.html.
67. Portilla, J. Realizing that a large proportion of news is about conflict / J. Portilla // Beyond Intractability [Electronic resource]. – 2003. – Mode of access: <http://www.beyondintractability.org/audioplay/botes-j-11-training1>.
68. Ward, S. Journalism and conflict resolution / S. Ward // The Center for Journalism Ethics in the School of Journalism and Mass Communication at the University of Wisconsin-Madison [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ethics.journalism.wisc.edu/resources/global-media-ethics/journalism-and-conflictresolution>.